

УДК 347.73(063)
ББК 67.302я431
Ф 59

*Рекомендовано до друку як електронне видання
Вченою радою Науково-дослідного інституту фінансового права
(рішення № 7 від 28 грудня 2015 року)*

Редакційна колегія: Серебрянський Д. М., к.е.н., доцент, с.н.с.; Криницький І. Є., д.ю.н., професор, с.н.с.; Тимченко Л. Д., д.ю.н., професор; Вдовиченко А. М., к.е.н., доцент, с.н.с.; Розум О. М., к.ю.н., доцент; Трубін І. О., к.ю.н.

Укладачі: Габорак Т. А., Ковтунович Н. Л.

Ф 59 **Фінансове право у XXI сторіччі** : збірник наукових праць за матеріалами III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 11 грудня 2015 року. – Ірпінь : НДІ фінансового права, 2015. – 174 с.

Збірник містить матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Фінансове право у XXI сторіччі», яка відбулася 11 грудня 2015 року.

У збірнику розглянуто концептуальні засади розвитку фінансового права; досліджено правове забезпечення бюджетних відносин в умовах виходу з економічної кризи, правове регулювання суспільних відносин у сфері оподаткування на сучасному етапі, а також розкрито правові засади фінансового контролю та протидії корупції.

Видання розраховане на науковців, викладачів, працівників органів державної влади, студентів та аспірантів, а також усіх, хто цікавиться окресленою проблематикою.

**Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.
За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.**

УДК 347.73(063)
ББК 67.302я431

Наукове видання

Умовн.-друк. арк. 6,6. Об'єм файлу – 1,09 МБ.

Виготовлювач

08200, Науково-дослідний інститут фінансового права, вул. Університетська, 31.
тел.: (04597) 605-52.

© Науково-дослідний інститут фінансового права, 2015

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВОВІДНОСИН ЗА УЧАСТЮ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ ТА ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЩОДО ВИВЕДЕННЯ НЕПЛАТОСПРОМОЖНИХ БАНКІВ З РИНКУ

Функціонування системи гарантування вкладів має чітку мету, яка прописана у статті 1 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» – це захист прав і законних інтересів вкладників банків, зміцнення довіри до банківської системи України, стимулювання залучення коштів у банківську систему України, забезпечення ефективної процедури виведення неплатоспроможних банків з ринку та ліквідації банків [1].

Досягнення зазначеної вище мети, на нашу думку, можливе лише за умови ефективної взаємодії між усіма суб'єктами банківської системи.

Зокрема, на особливу увагу заслуговує характеристика взаємодії між Фондом гарантування вкладів фізичних осіб в Україні (далі – ФГВФО) та Національним банком України (далі – НБУ) у забезпеченні стабільності банківської системи, а також як наслідок правовідносин, які виникають у результаті такої взаємодії. З одного боку, це правовідносини, які мають місце у зв'язку з реалізацією ФГВФО та НБУ своїх функцій у сфері забезпечення прав вкладників, з іншої – правовідносини, які виникають у зв'язку з тим, що обидва вони наділені та реалізують свої повноваження завдяки виведенню неплатоспроможних банків з ринку.

Відповідно, перші мають охоронний характер, тоді як відносини неплатоспроможності – регулятивний та охоронний.

Правовідносини неплатоспроможності банків – це врегульовані нормами права відносини, які виникають між Національним банком України, Фондом гарантування вкладів фізичних осіб і неплатоспроможним банком щодо введення, здійснення та припинення тимчасової адміністрації, тобто з

приводу організації виведення неплатоспроможного банку з ринку із застосуванням встановлених законодавством способів у межах здійснення процедури тимчасової адміністрації або його ліквідації внаслідок визнання неплатоспроможним [2, с. 22].

Щодо правової природи взаємодії ФГВФО та НБУ, то варто зауважити, що вони мають координаційний характер. Це пояснюється таким.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про Національний банк України» НБУ здійснює банківське регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі. Головна мета банківського регулювання і нагляду визначена у статті 55 Закону України «Про Національний банк України» – безпека та фінансова стабільність банківської системи, захист інтересів вкладників і кредиторів [3].

Стаття 61 Закону України «Про Національний банк України» указує на те, що НБУ здійснює державне регулювання діяльності банків у формах, визначених Законом України «Про банки і банківську діяльність», як безпосередньо, так і через створений ним орган банківського нагляду [3].

Банківський нагляд – система заходів щодо контролю та активних впорядкованих дій НБУ, спрямованих на забезпечення дотримання банками та іншими кредитно-фінансовими установами у процесі їх діяльності законодавства України та встановлених нормативів з метою забезпечення стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників [4, с. 57].

Стаття 3 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» наділяє ФГВФО спеціальними функціями у сфері гарантування вкладів фізичних осіб і виведення неплатоспроможних банків з ринку та ліквідації банків у випадках, установлених цим Законом.

Наділення такими повноваженнями ФГВФО дозволяє зменшити монополізм НБУ в управлінні банківською системою країни. Також потрібно взяти до уваги, що ФГВФО є самостійним суб'єктом банківської системи України і не підпорядковується НБУ, тому здійснює юридично значимі дії на підставі закону.

Діяльність ФГВФО та НБУ є такою, що сприяє реалізації та захисту публічних інтересів, у тому числі забезпеченню стабільності банківської системи України. Проте розрізнити їх можна, виокремивши цілі їх діяльності, прописані в законах. Так, основна мета діяльності НБУ – це підтримання стабільності національної грошової одиниці – гривні, забезпечення цінової стабільності в Україні, а головна мета ФГВФО, як ми зазначали, – це захист прав і законних інтересів вкладників банків, зміцнення довіри до банківської системи України, стимулювання залучення коштів у банківську систему України, забезпечення ефективної процедури виведення неплатоспроможних банків з ринку та ліквідації банків.

Таким чином, конкуренція цілей цих двох суб'єктів банківської системи відсутня.

Ураховуючи викладене вище, потрібно зазначити, що окреслені вище проблеми є досить актуальними для наступного розвитку правового регулювання діяльності суб'єктів банківської системи України та потребують більш детального дослідження.

Список використаних джерел

1. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України : від 23.02.2012 р. № 4452-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 50. – Ст. 564 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>
2. Правове регулювання неплатоспроможності банків : навчальний посібник для студентів вищих юридичних навчальних закладів / [уклад. В. Д. Чернадчук]. – 2-ге вид., переробл. та доповн. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. – 116 с.
3. Про Національний банк України : Закон України : від 20.05.1999 р. № 679-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. – Ст. 238 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
4. Банківська енциклопедія / [Арбузов С. Г., Колобов Ю. В., Міщенко В. І., Науменкова С. В.]. – К. : 2011. – 504 с.